

Analýza zohlednění specifických situací migrantek ve vybraných vládních strategických materiálech

1. Vymezení tématu, definování potřebnosti

Analýza se zabývá problematikou **postavení migrantek či žen s migračním původem**, které žijí na území ČR, a jejím odrazem **ve strategických materiálech ČR**. Zároveň je zpracována ve světle získaných informací o vyšších rizicích vícenásobné diskriminace, která jim hrozí, a také na základě identifikované potřeby lepšího ukotvení práv migrantek ve strategických dokumentech zabývajících se integrací, rovnosti žen a mužů a obecně nutného posílení práv žen.

Neméně významným faktorem je i snaha přiblížit téma **genderové rovnosti v migraci** odborné veřejnosti, přispět k posílení spolupráce celé řady relevantních subjektů a v ideálním případě do budoucna podnítit český stát ke změnám v oblasti přístupu k migrantkám, resp. k ženám s migračními kořeny.

Jak Sdružení pro integraci a migraci (dále jen „SIMI“) opakovaně avizuje, neziskové organizace v ČR jsou často konfrontovány s případy migrantek, které byly vystaveny diskriminaci a nerovnému zacházení. I díky realizovaným projektům, zaměřeným speciálně na ženy, vycházejí zejména v posledních letech postupně najevo skutečnosti, které ukazují na významnost a rozsah problémů spojených s kombinací genderových, etnických, migračních, rodičovských či věkových "omezení".

Výsledky těchto projektů pak jasně indikují, že situace si zaslouží okamžitá řešení v podobě změn praxe i legislativy, resp. minimálně respekt ze strany státu k odlišným integračním potřebám různých skupin příchozích. I bez složitějších úvah lze totiž předpokládat, že s přibývajícím počtem migrantů a migrantek v českém prostředí bude docházet i k částečné změně struktury příchozích.

Se znepokojením však lze sledovat, že cíle v oblasti rovnosti žen a mužů ustupují v posledních několika letech do pozadí, a to nejprve v důsledku celoevropské uprchlické krize, a posléze kvůli coronavirové pandemii. Analýza se proto cíleně zaměřuje na **deficity v koncepční rovině**, které pokud nebudou v krátkodobém či střednědobém horizontu odstraněny, povedou ke ztrátě integračního potenciálu a negativním důsledkům pro migrantky, společnost i pro stát, když se soustředí na jejich rovné příležitosti, obranu proti diskriminaci a xenofobii, resp. na snížení jejich zranitelnosti.

Důležité je upozornit, že diskriminaci jsou často vystaveny nejen migrantky, ale také i ženy z většinové populace. U cílové skupiny migrantek či žen s migrační historií se ale kromě aspektu genderu a sociální třídy přidává ještě faktor etnicity (případně rasy), a s tím související další znevýhodnění, o to je tak jejich situace komplikovanější a ve srovnání s ostatními je její postavení ve společnosti natolik obtížné, že je zapotřebí ho co nejrychleji zlepšit. Kombinace již zmíněných faktorů sociálního znevýhodnění migrantek, umocněna jejich horší jazykovou vybaveností či omezenými sociálními a rodinnými vazbami a v řadě případů doplněna například i o vyšší věk, může výrazným způsobem zasáhnout do rovných práv těchto žen. Tyto ženy jednoznačně patří mezi obzvláště zranitelnou skupinu a nezřídka bývají vystaveny obtížným situacím, nerovnému zacházení a institucionální, strukturální či individuální vícenásobné diskriminaci, a to jak ze strany hostitelské společnosti, tak i v rámci migrantských komunit.

Proto se ukazuje jako nezbytné vytvořit podmínky pro odstranění sociální exkluze těchto žen jak za účelem vyrovnání jejich postavení, tak i k podpoře sociální soudržnosti a harmonie ve společnosti.

2. Nezbytnost odrazu specifických potřeb migrantek ve strategických dokumentech

V zásadních strategických dokumentech české vlády (mnohdy jen v poznámce pod čarou) bývaly ještě do nedávné minulosti migrantky konstruovány jako pasivní následovatelky migrujících mužů nebo oběti obchodování s lidmi, případně jenom v souvislosti s reprodukčními aktivitami a jejich rolím při výchově druhé generace migrantů a migrantek či a postavení stárnoucích žen v rámci této skupiny nebyla pozornost věnována vůbec.

Počet žen migrujících z třetích zemí do ČR ovšem stoupá. Podle údajů Českého statistického úřadu tvořily ženy 42 % z celkového počtu příchozích¹, podle MV ČR pak docházelo k dalšímu stoupaní, a to až na 45,1 % k datu 31.8.2021². Lze tu tak jasně vysledovat trend feminizace migrace a v této souvislosti je velkou výzvou v první řadě migrantky zviditelnit jakožto samostatnou skupinu osob, která má své specifické potřeby a problémy, jenž je potřeba nejdříve identifikovat a poté na ně reagovat vhodnými integračními opatřeními. Ženy oproti mužům totiž čelí v průběhu procesu migrace a integrace odlišným zkušenostem, výzvám a rizikům (zneužití jejich lidských práv, sexuální násilí, diskriminace, vydírání a specifické zdravotní problémy) a proto je důležité neopomíjet genderovou perspektivu při vytváření legislativy a veřejných politik týkajících se přijímání a integrace migrantů a migrantek.

Jak se odborníci či odbornice vesměs shodují, s ohledem na dynamiku současných společenských, ekonomických i politických změn, včetně právě rostoucího počtu migrantek, bude evropská, potažmo česká společnost konfrontována s jejich problémy ve větší míře, což, mimo jiné, klade už nyní zvýšené nároky na sociální politiku. Přesto jsou migrantky v klíčových materiálech pro oblast migrace vesměs opomíjeny, když tyto dokumenty jsou nejčastěji genderově neutrální.

3. Strategické dokumenty, výhradně zaměřené na oblast migrace a integrace

3.1. Zásady koncepce integrace na území České republiky

Dokument, přijatý v roce 1999, sám sebe deklaruje jako součást aktivní politiky vlády a zároveň jako základní východiska a nástroje politiky vlády v oblasti přípravy *Koncepce integrace cizinců v ČR*. Ve vztahu k migrantkám se lze opřít hned o první z patnácti zásad, která uvádí, že politika vlády v oblasti integrace legálně a dlouhodobě usazených cizinců a v oblasti Koncepce je založena na principech rovného přístupu a rovných příležitostí. Nicméně, tímto způsobem rovný přístup a rovné příležitosti jsou tak explicitně přiznány pouze určité skupině osob v závislosti na jejich pobytovém statusu v ČR. Kromě vyjádřených principů rovnosti a v obecné rovině zmíněných mezinárodních závazků ČR, mezinárodně uznávaných principů, standardů, zkušeností a doporučení odborných orgánů Rady Evropy a Evropské unie však

¹ Český statistický úřad, 2020. *Cizinci v ČR*. Dostupné [zde](#).

² MVČR. *Postup při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců Ve vzájemném respektu v roce 2021*.

hledisko rozdílných potřeb a tím pádem i přístupu k ženám a mužům či generačně odlišným osobám v tomto dokumentu nenalezneme.

3.2. Aktualizovaná Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu

Koncepce integrace cizinců (dále jen „KIC“) je základním strategickým materiálem pro oblast integrace cizinců a cizinek v ČR, tedy integrační politiky státu. Materiál byl poprvé vytvořený v roce 2000 a z hlediska identifikace možných problémů souvisejících s integrací migrantek do hostitelské společnosti zůstával dlouho tzv. genderově slepý. Teprve v roce 2012 *Aktualizovaná koncepce integrace cizinců* uznala specifickou situaci migrantek a možnost jejich zapojení se na místním trhu práce, ovšem jednalo se pouze o deklaraci v obecné rovině bez dalších opatření s viditelnými dopady na životy těchto žen.

Posledně platná *Aktualizovaná Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu* z roku 2016 již na problematiku migrantek upozorňuje (ve srovnání s předešlou koncepcí) v několika oblastech. To je nepochybně **posun správným směrem**, byť se tak z valné části stalo až na základě podnětů, dílčím způsobem zohledněných v rámci meziresortního připomínkového řízení při přijímání citovaného dokumentu. Výjimku tvořilo např. opatření v části d) s názvem *Vzájemné vztahy mezi komunitami*, kde bylo navrženo, aby prostřednictvím dotačních řízení a/nebo výzev v rámci fondů EU či jiných zdrojů byly podporovány výzkumy zaměřené např. právě na postavení žen migrantek ve společnosti.

Migrantky jsou explicitně uvedeny mezi zranitelnými osobami, když KIC deklaruje, že jim v rámci integrační politiky bude věnována zvýšená pozornost. Jak je nicméně patrné dále v této analýze, zjevně to nekorresponduje s faktickou pozorností, kterou jim posléze věnují každoročně přijímané *postupy při realizaci KIC*. Kladně lze však hodnotit to, že KIC přichází s popisem, na jaké ženy budou integrační opatření zacílena a čeho mají tato opatření dosáhnout. Podle popisu se má jednat „nejen ženy ekonomicky aktivní, ale i ženy v domácnosti, zejména vzhledem k jejich klíčové roli ve výchově dalších generací; je nutné umožňovat jim účast na integračních aktivitách a snižovat riziko jejich izolace pomocí cílených informací a adresné nabídky integračních opatření, zejm. výuky češtiny a orientace ve společnosti; zároveň pak posílit prevenci domácího násilí.“³

Podrobněji se jim však věnují dva krátké odstavce v souvislosti s kurzy sociokulturní orientace, kde je zmíněno, že pomocí cílených informací a adresné nabídky integračních opatření je vhodné snižovat riziko izolace zejména žen. Dále je pozornost materiálu zaměřena na **otázku domácího násilí a násilí na ženách**, kde se chce koncepce věnovat prevenci a zprostředkování informací a kontaktům na pomáhající organizace, což pokládáme za velmi důležitý posun v reflexi postavení migrantek ve společnosti.

Z celkového hlediska je však **problematika žen v tomto stěžejním materiálu stále marginalizována, roztříštěna a chybí ucelený přehled** oblastí a na to reagujících opatření a konkrétních úkolů v navazujících *Postupech při realizaci Koncepce integrace cizinců*, které by v souladu s výše uvedenými prohlášeními fakticky a účinně reagovaly na potřebu věnovat zvýšenou pozornost migrantkám. V materiálu totiž obecně chybí dostatečně konkrétní, kvantitativní a vynutitelná opatření zaměřená na

³ Viz *Aktualizovaná koncepce integrace – Ve vzájemném respektu*, část 2. – *Cílová skupin integračních opatření*.

práva jednotlivce a na sociální integraci migrantů v některých klíčových oblastech, jako je zaměstnanost, vzdělávání, zdravotní péče, sociální práva a především občanská a politická participace.

3.3 Postup při realizaci Aktualizované Koncepce integrace – Ve vzájemném respektu v r. 2021

Aktuální *Postup při realizaci Aktualizované Koncepce integrace cizinců Ve vzájemném respektu v roce 2021*⁴ v obecných částech nedoznal za posledních několik let žádných větších aktualizací. V **úvodní části** opakovaně avizuje, že navrhovaná řešení přispívají k prosazování rovných příležitostí pro ženy a muže, když v **druhé části**, týkající se cílové skupiny integračních opatření, uvádí, že „integrační politika zaměřuje větší pozornost na integraci cizinců ve zranitelném či znevýhodněném postavení. V těchto případech se jedná zejména o ženy-cizinky, a to nejen ženy ekonomicky aktivní, ale i ženy v domácnosti. Důraz je kladen zejména na opatření umožňující jejich účast na integračních aktivitách a snižování rizika jejich izolace za pomoci cílených informací a adresné nabídky integračních opatření, zejména výuky češtiny a orientace ve společnosti.“⁵

Ve **třetí části, která rozebírá priority integračních opatření**, se ženám věnuje v totožném rozsahu jako v předchozích letech. Například u **znalosti českého jazyka (bod a)** se jedná o reflexi specifických potřeby účastníků kurzů a umožnění účasti na kurzech ČJ také ženám-cizinkám tím, že bude přizpůsobena doba konání kurzů a zajištěna možnost hlídání dětí.

V oblasti **ekonomické soběstačnosti (bod b)** se dá mluvit o malém zlepšení, kdy dokument obsahuje nejen návrh na zvyšování informovanosti cizinců o možnostech ochrany před diskriminací, ale ve výčtu je také nově zdůrazněno, že se tak má týkat zejména těhotenství a raného rodičovství a dalších práv souvisejících s postavením na trhu práce, z čehož lze usoudit, že opatření cílí (především, nikoliv však výhradně) na ženy. Novinkou je také rozšíření každoročního návrhu prevence pracovního vykořisťování a ochrany před diskriminací cizinců na trhu práce na explicitní zmínění vícečetné diskriminace a nově deklarované zohlednění specifických potřeb žen a mužů ve vztahu k prevenci pracovního vykořisťování.

Naopak u **orientace cizince ve společnosti (bod c)** materiál zůstává u znění z minulých let, když uvádí, že věnuje zvýšenou pozornost zranitelným skupinám, a to zejména aktivitám na podporu integrace cizinek, s tím, že budou podporovány kurzy i další aktivity zaměřené na jejich specifické potřeby a v rámci prevence společenské izolace uvedených zranitelných skupin bude podporována i jejich motivace k zapojení do akcí místních komunit. Zvláštní pozornost pak má být, opět shodně s předešlými verzemi, věnována tématům a životním situacím týkajícím se cizinek všech věkových kategorií např. při ochraně před diskriminací či domácím násilím.

U **rozvíjení vzájemných vztahů mezi komunitami (bod d)** jsou návrhy cíleny k podpoře aktivního zapojení žen-cizinek všech věkových kategorií do integračních procesů prostřednictvím podpory

⁴ *Postup při realizaci Aktualizované Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu v roce 2021*, stejně tak jako i další dokumenty z předchozích let, jsou dostupný [zde](#).

⁵ Srov. *Postup při realizaci Aktualizované KIC v r. 2021*, str. 2, část 2. Cílová skupina integračních opatření: „Integrační politika se ve zvýšené míře zaměřuje na integraci cizinců ve zranitelném či znevýhodněném postavení. Jedná se zejména o ženy-cizinky, a to nejen ženy ekonomicky aktivní, ale i ženy v domácnosti, s důrazem na opatření umožňující jejich účast na integračních aktivitách a snižování rizika jejich izolace pomoci cílených informací a adresné nabídky integračních opatření, zejména výuky češtiny a orientace ve společnosti...“ Totožné znění pak nalezneme i v Postupech v letech 2018 a 2019.

pořádání formálních i neformálních aktivit se zaměřením na jejich oblasti zájmu, a dále pak k podpoře výzkumů zaměřených mj. i na postavení migrantek ve společnosti.

V **části čtvrté**, která se samostatně věnuje tématu **integrace cizinců na regionální a lokální úrovni**, navrhuje materiál podporu projektů na lokální úrovni zaměřených na aktivizaci zranitelných skupin cizinců, s tím, že pozornost bude věnována zejména ženám a seniorům z řad cizinců i majority se zohledněním specifického postavení seniorů a seniorek.

V **páté části**, která shrnuje **další opatření k podpoře integrace cizinců**, pak za zmínku rozhodně stojí téma přístupu ke zdravotní péči, v němž je zmiňována připravená novela azylové a cizinecké legislativy, která má rozšířit osobní rozsah veřejného zdravotního pojištění o novorozené děti matek, pobývajících na území ČR na základě povolení k dlouhodobému pobytu. Jak je zde uvedeno, „pojištění novorozenců po dobu prvních dvou měsíců jejich života odstraní zásadní nedostatky 10 spojené s nemožností pojistit tyto děti okamžikem porodu, což mohlo mít za následek horší přístup k porodní a poporodní péči, případně neúměrnou finanční zátěž především matek-cizinek“.

V **šesté části**, která se týká tvorby **statistik**, je pak nově zakotveno, že při vytváření statistik bude mj. kladen důraz také na genderovou segregaci získaných dat, což je rozhodně důležitý posun správným směrem.

Za limitující lze u všech výše zmíněných u návrhů integračních opatření směrem k migrantkám, pokládat fakt, že citovaný Postup počítá až na drobné výjimky jen s tím, že se tak má stát prostřednictvím dotačních řízení a/nebo výzev v rámci fondů Evropské unie. Tím je genderové téma v zásadě vyčerpáno, jiné nástroje v podstatě nenavrhuje ani nevyužívá a žádné další konkrétnější návrhy nejsou stanoveny. To se zřetelně ukazuje v závěrečné tabulce, obsahující seznam úkolů.

Informace o realizaci KIC předkládá MVČR ve **Zprávách o situaci v oblasti migrace a integrace na území ČR** za jednotlivé roky⁶, které následně schvaluje vláda. V současné době je poslední schválenou zprávou zpráva za rok 2019, nelze tedy ještě hodnotit, jak případně zda vůbec proběhla evaluace úspěšnosti nastavených opatření pro loňský rok. Lze ovšem předjímat, že bude pojata ve stejném duchu jako v letech minulých, kdy bude pouze zopakováno, že se integrace prioritně týkala cizinců ve zranitelném postavení, zejména pak žen cizinek, s důrazem na opatření umožňující jejich účast na integračních aktivitách, avšak už nebudou uvedeny žádné konkrétnější aktivity ani žádné další informace (např. o počtu žen či zhodnocení úspěšnosti případných aktivit apod.) a zpráva tak v otázkách integrace zranitelné skupiny žen bude postrádat svou výpovědní hodnotu.

Za klíčový nedostatek materiálu lze pokládat to, že v *Předkládací zprávě k Postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu v roce 2021* (dále jen „Postup pro rok 2021“) **absentují podrobnější údaje o uváděné analýze** aktuální situace a identifikovaných problémů a potřeb, na které je v předkládací zprávě k tomuto dokumentu odkazováno,⁷ když bez toho, aby byly

⁶ Zprávy o situaci v oblasti migrace a integrace na území ČR jsou dostupné [zde](#).

⁷ Jak je v této předkládací zprávě výslovně uvedeno: „V materiálu jsou nastaveny priority integrační politiky České republiky pro rok 2021. Obsahuje návrhy konkrétních opatření, prostřednictvím kterých příslušné resorty odpovědné za realizaci integrační politiky v průběhu roku 2021 podpoří úspěšnou integraci cizinců v České republice. Postup vychází z analýzy aktuální situace a

tyto stěžejní podkladové materiály alespoň ve stručné podobě popsány, **nelze hodnotit, zda se identifikované potřeby skutečně potkávají se stanovenými cíli, natož pak s úkoly**, což se pochopitelně netýká jen námi zkoumané specifické problematiky migrantek či žen s migračními kořeny.

Celkově je hlavním problémem předkládaného dokumentu to, že **se vesměs všechna hodnocení a všechny návrhy řešení opakují**. Texty jsou téměř totožné s těmi, které byly vytvořeny v předchozích letech, tedy v materiálu není patrný posun, ať už jakýmkoliv směrem. Dílčí, byť velmi důležité výjimky najdeme jen u pár bodů (např. oblast školství (bod 3 a) nebo přístupu cizinců ke zdravotní péči, bod 5 a), což ovšem nic nemění na tom, že materiál nesleduje aktuální situaci v něm řešené oblasti integrace cizinců, která zejména posledních letech prochází v praxi výrazným vývojem.

Výše uvedené nedostatky lze blíže popsat na **způsobu, jakým se dokument vypořádá s radikálními změnami v souvislosti s pandemií COVID – 19**. Místo skutečné analýzy situace (která měla zaznít v předkládací zprávě) a podrobného popisu opatření, přijatých na zmírnění dopadů epidemie, a to s ohledem na svou důležitost a dopad do všech oblastí, se otázky související s COVID – 19 objevují jen v posledním odstavci textové části, aniž by na to však byla navázána jakákoliv opatření, změny či úkoly do budoucna, které by se daly očekávat a které by měly ostatně být i hlavní náplní komentovaného Postupu pro rok 2021. Za situace, kdy hlavní cílové skupiny, k nimž by měla být směřována integrační opatření, čelí zcela neočekávaným problémům a výzvám, s nimiž se v mnoha případech bez pomoci státu samy nevypořádají, lze považovat jeden jediný odstavec, který se změněné situace týká a který odkazuje na tyto nové problémy odkazuje: „*V roce 2021 bude velmi pravděpodobně nutné kalkulovat s jistou flexibilitou v zajišťování integračních opatření v závislosti na aktuální epidemiologické situaci*“.⁸ Uvedený přístup lze považovat za rezignaci státu nabídnou konkrétně vyjádřenou podporu integrace migrantkám a migrantům legálně pobývajícím v ČR, když se tomuto velmi vágně vyjádřenému prohlášení pak už ani nedostalo podpory v ani jednom z navrhovaných úkolů pro rok 2021.

S ohledem na výše uvedené by **bylo jistě přínosné, pokud by byly explicitně popsány a zpřístupněny analýzy, na jejichž základě byla navržena opatření vypracována**. Materiál přímo vybízí k předpokladu, že nejenže nebyla před přípravou Postupu pro rok 2021 provedena žádná analýza skutečných potřeb cílových skupin, ale lze mít také odůvodněné pochybnosti v souvislosti se způsobem, jakým se kontroluje a vymáhá plnění úkolů z předešlých let a jaká jejich evaluace pak následně probíhá. Může to být i proto, že úkoly jsou natolik vágně nastavené, že je ani zkontrolovat nelze.

Už jen pokud jde o potřebu reakce státu a odpovědných osob/institucí na nové situace a výzvy, a to jak pro migranty a migrantky, tak i pro stát a celou společnost, by bylo záhodno přijmout taková integrační opatření, která budou reagovat na faktické potřeby, když předpokladem takového kroku je pochopitelně i jejich skutečné identifikace. A to **jednak s ohledem na významné celospolečenské resp. celosvětové zvraty**, které se v posledním roce udály a které zcela jistě ovlivnily a ovlivní i charakter migrace, **tak i na vyvíjející se potřeby hlavních cílových skupin a jejich rozšiřování** dle definice samotného Postupu, **i s ohledem na změny, které se jistě na tomto poli v průběhu let odehrály, a to i díky již realizovaným integračním aktivitám**, a konečně **i s ohledem na změny v pojetí integrace jako takové**, její důležitosti a reálnosti obav ze situací a negativních dopadů v případě jejího selhání.

identifikovaných problémů a potřeb a konkrétně rozpracovává záměry politiky integrace cizinců definované v aktualizované Koncepci integrace cizinců – Ve vzájemném respektu z roku 2016.“

⁸ Část 9 Postupu s názvem *Dopady epidemie COVID-19*.

Z výše uvedeného každopádně vyplývají **základní problémy předkládaného materiálu:**

- a) netransparentnost podkladových dat, kdy chybějí analýzy, na jejichž základě jsou vytvářené strategické priority a následná prováděcí opatření;
- b) absentují rozvahy související s novými výzvami (kdy nutné změny přístupu v závislosti na dopadech pandemie COVID- 19, které se v materiálu až na jednu obecnou větu fakticky neodrazily, to jen výstižně dokreslují)
- c) chybí jakákoliv evaluace dopadů úkolů z minulých let, a tudíž v posledních letech jsou navrhovány stejné úkoly takřka beze změny;
- d) nedostatečné reflektování různých dílčích aspektů integrace, nebo přístupů, které mohou mít na tuto oblast veřejné politiky významný dopad, například:
 - nutné rozšíření cílové skupiny příjemců integračních opatření
 - proaktivní přístup k legislativnímu zakotvení definice vícenásobné diskriminace
 - nastavení konkrétních úkolů k potírání násilí (včetně domácího násilí) s migračním prvkem
 - proaktivní přístup k legislativnímu zakotvení definice zranitelné osoby
 - stanovení jasných kroků ke zlepšení přístupu cizinců ke zdravotní péči
 - stanovení jasných kroků ke zlepšení participace cizinců na veřejném životě
 - proaktivní přístup směrem k realizaci legislativního ukotvení integrace na lokální a regionální úrovni

Shrme ji tuto část, musíme konstatovat, **byť s vědomím, že i opatření, u nichž není genderová dimenze explicitně vyjádřena, mohou mít ve svém důsledku pozitivní dopad na migrantky**, že i přes určitá zlepšení je (krom již výše uvedeného) společným problémem návrhů v jednotlivých Postupech, které by se měly věnovat i věnují specifické skupině migrantek, to, že nestanovují **žádná dostatečně určitá, měřitelná a vymahatelná opatření**, což snižuje úspěšnost integračních snah směrem k migrantkám na minimum a **oslabuje již tak státem marginalizovanou genderovou agendu** v tomto důležitém materiálu.

3.4 Státní integrační program

Státní integrační program (zkráceně „SIP“) byl doposud jedinou státem aplikovanou integrační politikou v oblasti uprchlictví a azylu, resp. jediným nástrojem integrace azylantů a osob s udělenou doplňkovou ochranou, tedy osob, u nich byla přiznána mezinárodní ochrana a jejichž přijetím plní český stát své závazky z mezinárodního práva.⁹ Pokrývá tedy speciální skupinu migrantek a migrantů. Zaměřuje se na oblast bydlení, vzdělávání (s důrazem na výuku českého jazyka) a přístup na trh práce. Dalšími oblastmi, jako je zdravotní péče či sociální otázky, se týká jen okrajově. *Státní integrační program*, resp. jeho faktická podoba daná vládními usneseními, neposkytuje specifické podmínky ženám s přiznanou mezinárodní ochranou.

Jak k tomuto materiálu uvádí KIC, potřeba integrace uprchlíků převyšuje služby poskytované tímto programem, a proto dochází k přímé provázanosti *Státního integračního programu s Aktualizovanou Koncepcí integrace*, která ho nenahrazuje, ale pouze doplňuje. Ke škodě věci však koncepcie tuto

⁹ Státní integrační program je právně ukotven v zákoně č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů. Podrobnosti stanoví vláda usnesením, když zajišťuje speciální péči o uprchlíky danou předpisy EU i národní legislativou.

doplňující vazbu na *Státní integrační program* nijak nereflektuje v souvislosti se zlepšením přístupu k azylantkám a ženám s doplňkovou ochranou.

3.5 Strategie migrační politiky

Strategie, schválená vládou ČR v roce 2015, uvádí, že téma potřeby integrace cizinců se v posledních letech dostává do popředí zájmu jak v EU, tak v ČR, přičemž potvrzuje potřebu dále aktivně působit v této oblasti a vytvořit takové mechanismy, včetně bezpečnostních záruk, které zajistí funkční a efektivní prevenci negativních aspektů spojených s migrací.¹⁰

Žádoucí je především podpora začleňování (informování, poradenství, asistence při hledání zaměstnání, kurzy, atd.) a předcházení negativním sociálním jevům, včetně sociálního vyloučení a trestné činnosti cizinců. Ostatně udržení a další rozvoj proaktivní integrační politiky na národní, regionální i lokální úrovni či podporu začleňování cizinců s respektem k jejich důstojnosti a prevenci bezpečnostních rizik a negativních sociálních jevů, včetně sociálního vyloučení, je jedním z cílů této strategie na národní úrovni.

Ze sedmi vytyčených bodů je jeden věnován integraci, který deklaruje, že ČR dostojí povinnosti zajistit občanům v rámci své migrační politiky klidné soužití s cizinci a díky účinné integraci zabrání vzniku negativních sociálních jevů. Už z této definice je patrný **důraz na bezpečnostní rizika související s migrací, vycházející z premisy, že migrace je negativní jev** zapříčiňující či podporující další negativní a patologické jevy, s nimiž je společnost kvůli migraci konfrontována.

Za zmínku stojí, že neziskové organizace, sdružené v Konsorciu nevládních organizací pracujících s migranty v ČR, označují tento dokument **nikoliv za dlouhodobou strategii, ale za reaktivní výstup na poptávku politické reprezentace** a v rozporu s dalším materiálem koncepční povahy, kterým je doprovodná **Komunikační strategie České republiky k migraci**, resp. s jednou z jeho priorit týkající se vyvracení mýtů spojených s migrací. Dále upozorňují na chybějící lidsky a hodnotově orientovaný přístup citované Strategie a zdůrazňují, že předkládaný materiál zcela opomíjí skutečnost, že migranti jsou v demokratické společnosti nositeli práv a je rolí státu zajistit jejich ochranu.¹¹ Samostatné vymezení potřeby specifické ochrany zranitelných skupin migrantů a migrantek dokument neobsahuje.

4. Vybrané strategické dokumenty s možným dopadem na postavení migrantek

4.1 Strategie sociálního začleňování 2021–2030

Podle Ministerstva práce a sociálních věcí ČR (dále jen „MPSV“) jde o dokument, který zastřešuje hlavní oblasti významné pro sociální začleňování osob sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených, který pokrývá také oblasti boje s chudobou a sociálním vyloučením a stanovuje prioritní témata sociálního začleňování a jeho financování ze zdrojů ČR i EU.¹² Tato strategie je ve srovnání se

¹⁰ Jedná se o usnesení vlády České republiky ze dne 29. července 2015 č. 621, o Strategii migrační politiky České republiky a o Komunikační strategii České republiky k migraci. Strategie je dostupná [zde](#).

¹¹ Blíže viz *Připomínky k dokumentu Strategie migrační politiky České republiky*. Praha, Konsorcium nevládních organizací pracujících s migranty v ČR, 2015.

¹² Strategie sociálního začleňování 2021–2030, schválená vládou ČR usnesením č. 55 dne 20. ledna 2020, je dostupná [zde](#).

svou předchůdkyní (tj. Strategii sociálního začleňování 2014–2020) lépe propracovaná a tématu sociálního vyloučení migrujících osob se věnuje více.

Mezi základní východiska tohoto dokumentu patří *Strategický rámec Česká republika 2030, Národní koncepce realizace politiky soudržnosti v ČR po roce 2020 a Implementace Agendy 2030 pro udržitelný rozvoj v ČR*, ve svém obsahu ale zohledňuje zkušenosti s realizací opatření, obsažených v dílčích tematických strategických dokumentech, mimo jiné i v *Koncepci integrace cizinců – Ve vzájemném respektu*.

Strategie dle svých vlastních slov „prosazuje celistvý pohled a přístup k sociálnímu začleňování a koncepční pojetí prevence a řešení sociálního vyloučení“ (str. 7), stejně tak jako stanoví Strategie „základní vodítka pro další strategické dokumenty věnující se těmto otázkám a skupinám. Strategie bude z hlediska vertikální koordinace relevantní strategií např. pro místní a regionální strategie sociálního začleňování.“ (str. 6). Mezi průřezové principy řadí sociální začleňování na místní úrovni, a to zejména marginalizovaných skupin, a rovná práva žen a mužů pokládá za jednu ze základních hodnot demokratické společnosti.

Tématu migrace se ovšem věnuje zejména v úvodní, analytické části. Popisuje nejprve obtíže provázející oblast pracovní migrace, a v kapitole 1.5. s názvem Vyrovnání příležitostí se pak věnuje diskriminaci migrujících osob, ke které v ČR dochází. V této souvislosti se soustředí i na otázku vícenásobné diskriminace, když uvádí, že: „v neposlední řadě je potřeba zdůraznit kumulativní a prolínající se charakter diskriminace, tedy to, co je označováno za vícenásobnou diskriminaci. V českém kontextu na tuto problematiku poukazuje například studie stárnoucích migrantek, které čelí diskriminaci s ohledem na jejich (etnický) původ, gender, sociální status a věk.“¹³.

Následující kapitoly se pak soustředí na obecněji formulované cíle, na jejichž základě budou v průběhu celého plnění Strategie vytvořeny tzv. Akční plány s konkrétním upřesněním, tedy zdá se že s konkrétněji vymezenými cíli, včetně jasného nastavení indikátorů plnění a odpovědných gestorů.

Nutno říct, že migrantky a migranti jsou zmiňováni i v popisu u některých jednotlivých obecně formulovaných cílů, nicméně je zřejmé, že bez konkrétních cílů v Akčních plánech lze jen těžko hodnotit skutečný dopad deklarovaných aspirací tohoto dokumentu.

4.2 Vládní strategie pro rovnost žen a mužů v letech 2014 – 2020

Vládní strategie pro rovnost žen a mužů v letech 2014–2020 je strategický dokument, který tvoří rámec pro uplatňování politiky rovnosti žen a mužů v České republice, stanovuje rovnost žen a mužů jako celospolečenskou i vládní prioritu a reflektuje reálné potřeby institucionálního zabezpečení rovnosti žen a mužů v českém prostředí a, jak k tomu uvádí některé zdroje: „vyvažuje genderovou slepotu klíčových strategií proti chudobě a sociálnímu vyloučení.“¹⁴

¹³ HRADEČNÁ, Pavla, JELÍNKOVÁ, Marie, EZZEDDINE Petra, HAVELKOVÁ, Hana. Ženy na vedlejší koleji (?) – Gender, migrace a stárnutí. Praha: 2016. Sdružení pro integraci a migraci. Dostupné [zde](#).

¹⁴ Viz SOKAČOVÁ, L. Chudoba a prevence chudoby v genderové perspektivě. In: SMETÁČKOVÁ, I (ed). Stínová zpráva o stavu genderové rovnosti v České republice v roce 2015. Dostupné [zde](#).

Tato strategie v úvodní části připouští, že přestože ČR implementovala do svého právního řádu z mezinárodních závazků i závazků vůči EU mnohá opatření podporující rovnost žen a mužů, naplnění této hodnoty neznamena jen rovnost před zákonem, tzv. rovnost de iure deklarovanou právním i předpisy, ale především rovnost de facto, tedy rovnost reálnou a faktickou, přičemž pro její dosažení je nutné vytvořit institucionální, legislativní, ale i společenský rámec, který by naplňování této hodnoty zabezpečoval.

Strategie pro rovnost žen a mužů, jakožto hlavní střednědobý koncepční dokument na vládní úrovni, by tedy měla být zohledněna při implementaci dalších strategických dokumentů i v jiných oblastech. Jak se v tomto materiálu uvádí, tyto další dokumenty buď již zahrnují základ pro promítnutí genderové otázky do daného tématu, nebo genderové téma není v daném dokumentu explicitně zmíněno a Strategie by měla poskytnout vodítko i pro takové typy dokumentů, jako je i *Postup při realizaci Aktualizované Koncepce integrace cizinců – Společné soužití, Strategie sociálního začleňování* nebo *Národní akční plán podporující pozitivní stárnutí*.

V samotné strategii se odkazy na specifickou situaci migrantek nacházejí spíše jen sporadicky. Nejvíce zřejmě v části, týkající se **důstojnosti a integrity žen a mužů**, kde materiál mezi identifikované problémy řadí konkrétně sociální vyloučení a genderově podmíněnou marginalizaci vícenásobně diskriminovaných osob, a to zejména seniorů a senierek, příslušníků a příslušnic menšin, cizinců a cizinek (Část B, kapitola 6, bod 4). Mezi specifické cíle následně na základě tohoto zjištění stanoví **posílení mechanismů na podporu odstraňování genderově podmíněné marginalizace vícenásobně diskriminovaných osob**.

Na strategii pak navazují tzv. *Aktualizovaná opatření Priorit a postupů vlády při prosazování rovnosti žen a mužů*, které plní funkci ročních akčních plánů. Tato se však v předchozích speciálně migrantkám věnovala fakticky pouze ojediněle, například v požadavku revize přístupu všech migrantů do zdravotního pojištění, nebo v požadavku „*přijímat opatření k odstraňování a prevenci násilí založeného na pohlaví, domácího násilí a obchodování s lidmi, tato opatření rozpracovat do rezortních priorit, brát v úvahu problematiku násilí na základě pohlaví a obchodování s lidmi při koncipování migrační politiky a na základě Zprávy o situaci žen-migrantek v České republice¹⁵ a nadále podporovat projekty zaměřené na řešení rizikových situací v životě žen-migrantek*“.

Jak se daří tyto cíle naplňovat, lze zjistit z každoročních *Zpráv o rovnosti žen a mužů v ČR a o naplňování Vládní strategie pro rovnost žen a mužů v České republice na léta 2014 až 2020*. Podle našich zjištění podklady ohledně situace migrantek a plnění opatření k nim směřujících do těchto zpráv každoročně zpracovává Odbor azylové a migrační politiky MVČR, avšak ke škodě věci, se podrobnější informace o situaci migrantek z těchto podkladů v uvedených Zprávách o rovnosti žen a mužů v zásadě neobjevují.

Z hlediska monitorování a prosazování závazků v oblasti rovnosti žen a mužů je dále relevantní *Zpráva o plnění pekingské akční platformy*, kterou v roce 2015 zpracoval Úřad vlády,¹⁶ v níž reflektoval a odkázal

¹⁵ *Zpráva o situaci žen-migrantek v České republice* byla zpracována na základě usnesení vlády č. 464 ze dne 14. června 2010, v jehož příloze bylo ministru vnitra uloženo zpracování této zprávy a její předložení Radě pro rovné příležitosti žen a mužů s termínem plnění do 31. 12. 2010. Zahrnuje informace ke dni 31. prosince 2009 a je dosud jediná tohoto zaměření.

¹⁶ Úřad vlády ČR. *Zpráva o plnění Pekingské akční platformy (česká verze)*. Praha: Úřad vlády ČR, 2015. Dostupné na: <http://www.vlada.cz/cz/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/dokumenty/zpravy-o-plneni-pekingske-akcni-platformy-123750/>.

na naše zjištění týkající se marginalizované situace migrantek v ČR, popisu důvodů tohoto stavu i hrozby vícenásobné diskriminace, která uvádíme výše v úvodní části.

Aktuálně probíhá proces tvorby a schvalování navazující *Vládní strategie pro rovnost žen a mužů na období 2021 – 2030*, a to za přispění široké spektra relevantních aktérů, včetně neziskového sektoru a organizací pracujících s marginalizovanými skupinami žen.¹⁷ Možná i díky tomuto participativnímu faktoru se mezi horizontální kritéria v rámci této nové strategie řadí i intersektionalita, čímž se mimo jiné uznává vícenásobné znevýhodnění žen migrantek a dalších zranitelných skupin. Toto kritérium je dále rozvíjeno prostřednictvím cílených opatření v některých prioritních oblastech uvedené strategie, jako je zaměstnanost, prevence a potírání genderově podmíněného násilí, zdravotní péče a další. Podrobnější informace ohledně jednotlivých opatření, která budou zohledňovat specifické postavení či potřeby migranty, budou zpracovány poté, co bude tento strategický materiál schválen a veřejně publikován.

4.3 Strategický rámec přípravy na stárnutí společnosti 2020–2025

Ačkoliv je tato analýza zpracována na základě dat, zveřejněných do konce roku 2020, citovaný materiál zůstává stále ve fázi rozpracování. Návrh *Strategického rámce přípravy na stárnutí společnosti 2020-2025* byl vypracován jako základní strategický dokument v oblasti přípravy na stárnutí, který měl navázat na *Národní akční plán podporující pozitivní stárnutí pro období let 2013 až 2017*.

Ten v úvodu nadějně zmiňoval genderovou dimenzi a označoval ji za důležitou součást strategického přístupu ke stárnutí populace, která napomáhá zohledňovat různou situaci a různé potřeby mužů a žen ve stárnoucí populaci a na tato specifika následně reagovat příslušnými opatřeními. Připouštěl, že ženy jsou ve stáří ohroženy chudobou a sociálním vyloučením ve výrazně vyšší míře než muži, a to především ženy starší 65 let. To je podle tohoto plánu způsobeno tím, že ekonomické nerovnosti mezi muži a ženami se během jejich účasti na trhu práce projevují i v důchodovém věku. Bohužel, stejně jako ostatní dokumenty, kterým se zde věnujeme, neměla tato zjištění dopad na následné nastavení priorit a ani strategických cílů. Téma nutnosti odlišného zacházení s muži a ženami se již v materiálu neobjevilo, žádné specifické kroky akční plán na tomto ani na jiných místech nenavrhoval a v celém dokumentu, včetně úvodní popisné roviny, chyběla krom toho reflexe stárnutí u kategorie migrantů a migrantek.

4.5 Koncepce rodinné politiky ČR

Ačkoliv za jeden z cílů rodinné politiky pokládá to, že rodinám se specifickými potřebami má být věnována zvláštní pozornost, dokument zjevně vychází z premisy, že jeho beneficienty mohou být pouze občané ČR.

Migrantům a migrantkám se věnuje pouze v poznámce pod čarou, kde připouští, že řada z opatření týkajících se finanční podpory (navýšení mateřské, příspěvků na děti aj.) se z důvodů existence systému koordinace sociálního zabezpečení EU a dvoustranných smluv o sociálním zabezpečení dotkne i osob-cizinců podléhajících českým právním předpisům.¹⁸

¹⁷ Úřad vlády ČR, 2020. Nová strategie rovnosti žen a mužů: V červnu jsme diskutovali připomínky na osmi kulatých stolech (tisková zpráva). Dostupné [zde](#).

¹⁸ Viz Koncepce rodinné politiky (2017–2022), str. 10, pozn. pod čarou č. 13. Koncepce je dostupná [zde](#).

4.6 Koncepce prevence a řešení bezdomovectví v ČR do roku 2020

Tato koncepce vycházela z principu povinné solidarity státu k osobám, které si z nejrůznějších důvodů nejsou schopni zajistit či udržet bydlení. Bezdomovectví zde bylo pojato jako extrémní sociální vyloučení, jehož je chudoba nejen příčinou, ale i důsledkem. Koncepce tak reagovala jak na potřeby ČR, tak i na požadavky EU posílit „zacílené sociální služby na nejvíce znevýhodněné skupiny“.

Materiál zavedl princip tzv. *housing first*, který poukazuje na nutnost komplexního přístupu k řešení problematiky bezdomovectví a pracuje i s definicí bezdomovectví ETHOS a je pokládán za přelomový. Analytická část tohoto dokumentu uváděla, že nejohroženější skupinou jsou obecně samotně žijící senioři nad 65 let. Z toho lze dovodit, že také osaměle žijící migrantky či osoby s migračním původem v seniorském věku jsou s problémem bezdomovectví konfrontovány ve velké míře, byť takto explicitně se koncepce nevyjadřovala a neexistují ani žádné relevantní výzkumy, které by tyto skutečnosti potvrdily či vyvrátily.

Podle MPSV ostatně koncepce zdaleka nevyčerpává všechna témata a problémy, které jsou s prevencí a řešením bezdomovectví spojeny.¹⁹ A právě otázka bezdomovectví migrantek v seniorském věku by nepochybně mohla a měla být jednou z nich, ať už v aktualizovaném či navazujícím dokumentu.

4.7 Národní strategie rozvoje sociálních služeb na období 2016–2025

Strategie²⁰ předesílá, že vhodné nastavení sociálních služeb je pro úspěch sociálního začleňování klíčové. Sociální služby jsou v materiálu označeny za klíčová témata boje proti sociálnímu vyloučení a jejich výkon jako unikátní nástroj pomoci sociálně vyloučeným k vymanění se ze sociální exkluze.

Současně však dokument upozorňuje na to, že sociální služby působí i v souladu se zákonem o sociálních službách na individuální úrovni, a nelze tedy očekávat, že povedou k integraci tam, kde jsou příčiny sociálního vyloučení strukturální. I proto materiál odkazuje na nutnost jejich provázanosti se systémovými opatřeními na úrovni dalších veřejných služeb.

Dokument nikde explicitně nezmiňuje cílové skupiny migrantek a migrantů, resp. zdůrazňuje, že příslušnost k sociální skupině sama o sobě ještě neznamená potřebnost péče ani obecně, ani konkrétně v systému sociálních služeb. Ovšem zároveň uvádí, že téma sociálního vyloučení je natolik specifické, že bude ve vztahu k sociálním službám řešeno samostatně v rámci Strategie boje proti sociálnímu vyloučení.

4.8 Akční plán prevence domácího a genderově podmíněného násilí na léta 2019–2022

V úvodu deklaruje, že při realizaci jednotlivých opatření tohoto plánu bude průřezově zohledňováno postavení osob čelících vícečetné diskriminaci, kam výslovně řadí i „cizinky a cizince“. Stejně tak se o nich explicitně zmiňuje v rámci oblasti č. 2 s názvem *Ochrana a podpora osob ohroženým domácím a*

¹⁹ MPSV. *Koncepce prevence a řešení problematik bezdomovectví v ČR do roku 2020*. (článek). Praha: MPSV, 10. 9. 2013. Dostupné na: [zde](#).

²⁰ Národní strategie rozvoje sociálních služeb na období 2016–2025 je dostupná [zde](#).

genderově podmíněným násilím (včetně dětí), kde mezi jednu ze svých priorit řadí i zajištění dostatečné pozornosti potřebám osob čelících vícenásobné diskriminaci.²¹

Dokument své místo vidí ve formě návazných opatření na další strategické materiály, mimo jiné i na *Aktualizovanou Koncepti integrace cizinců – Ve vzájemném respektu 2016*. Zároveň nezastírá, že některé otázky zůstávají výzvou, mezi nimi i zajištění dostupnosti specializovaných služeb pro oběti, a to zejména pro oběti se specifickými potřebami, kde např. z identifikace potřeby dostupnosti specializovaných sociálních služeb v cizích jazycích, nebo se zajištěním tlumočení vyplývá, že směřuje k cílové skupině migrantek (či migrantů).

4.9 Národní strategie boje proti obchodování s lidmi v ČR na období 2020–2023

Protože podle dostupných zpráv je ČR již řadu let zdrojovou, tranzitní i cílovou zemí pro obchod s lidmi za účelem pracovního a sexuálního vykořisťování, své místo mezi strategickými materiály, týkajícími se migrantek a migrantů, má nepochybně i tato strategie, zpracovaná MVČR, často uváděna pod zkráceným názvem *Strategie proti obchodování s lidmi*, která tvoří rámec pro prevenci a potírání obchodování s lidmi na vnitrostátní úrovni.²²

Jak je v materiálu uvedeno, strategie „uplatňuje genderový mainstreaming vůči obětem obchodování s lidmi, dále zvláště citlivý přístup vůči obětem, u kterých byly použity zvláště závažné prostředky donucení, stejně tak specifický přístup k obětem ve více zranitelném postavení, jako jsou osoby ze sociálně vyloučených lokalit a migranti/ky.“ (str. 6).

Strategie se však dále genderovou dimenzí v souvislosti s migrací nezabývá. Z pohledu migrantek je důležitý zejména *Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi*,²³ který se věnuje i této skupině osob. Vyhodnocení vývoje v této oblasti a stanovení priorit pro další období lze nalézt v každoroční *Zprávě o stavu obchodování s lidmi v ČR*.

4.10 Koncepte sociálního bydlení ČR 2015–2025

V roce 2015 schválila vláda Koncepti sociálního bydlení České republiky 2015–2025,²⁴ připravenou MPSV ve spolupráci s dalšími resorty. Koncepte počítá se třemi stupni bydlení pro potřebné a jejím cílem je snížit minimalizovat pravděpodobnost pádu do chudoby a zajistit důstojné podmínky těm, kteří splní kritéria, stanovená zákonem o sociálním bydlení. Mezi skupiny domácností ohrožených sociálním vyloučením v oblasti bydlení, řadí, mezi dalšími, lidi po skončení své profesní kariéry, samoživitelky a samoživitele, s doprovodnou poznámkou, že se častěji jedná o ženy (v poznámce pod čarou ještě specifikováno, že ženy ve věkové skupině nad 65 let v ČR čelí třikrát vyššímu riziku ohrožení chudobou než muži), osoby znevýhodněné na trhu bydlení z důvodu své národnosti, rasy či náboženství či seniory.

²¹ Akční plán prevence domácího a genderově podmíněného násilí na léta 2019–2022 je dostupný [zde](#).

²² Národní strategie boje proti obchodování s lidmi v ČR na období 2020–2023 dostupná [zde](#).

²³ Blíže k Programu podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi [zde](#).

²⁴ *Koncepte sociálního bydlení České republiky 2015–2025* přijata usnesením vlády ze dne 12. 10. 2015. Je dostupná [zde](#).

Koncepce se věnuje i skupinám domácností, které jsou na trhu bydlení znevýhodněny, protože jsou pronajímateli vnímány jako velké riziko, mezi něž řadí i některé domácnosti imigrantů.

Je tedy zřejmé, že například osamělé migrantky seniorky či migrantky samoživitelky budou z tohoto pohledu vnímány jako osoby ohrožené sociálním vyloučením v oblasti bydlení a nezbývá než věřit, že jejich ochrana bude v konkrétní rovině upravena i chystaným zákonem o sociálním bydlení, jehož přijetí se rok od roku odkládá.

4.12 Další relevantní strategické materiály

V rámci monitoringu zde popsaných strategických materiálů se ukázalo, že existuje ještě celá řada z nich, kde bylo záhodno vyhodnotit to, do jaké míry zohledňují a ve svých opatřeních reflektují specifickou situaci migrantek či jejich potřeby. K tomu však již v této zprávě nebyl vyhrazený dostatečný prostor. Jedná se například o tyto materiály:

- **Strategický rámec Česká republika 2030**
- **Strategie politiky zaměstnanosti a Koncepce politiky zaměstnanosti**
- **Akční plány České republiky k implementaci rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 1325 (2000), o ženách, míru a bezpečnosti a souvisejících rezolucí na léta 2017 – 2020 a 2022 – 2025**
- **Strategický rámec Zdraví 2030**

5. Shrnutí

Ze zpráv o situaci v oblasti migrace a integrace, z Postupů při realizaci aktualizované *Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu* v posledních letech, jakož i z dostupných statistik vyplývá trend rostoucího počtu migrujících žen a jejich upřednostňování trvalé migrace. Těmto zjištěním by měly podle všeho také odpovídat nástroje státu v oblasti integrace či rovných práv.

Zdá se však, že i přes stávající snahy o genderově senzitivní politiky a vyrovnávání postavení žen a mužů ve společnosti si stále relevantní aktéři, potažmo stát neuvědomují, že si tato skupina žen i podle všeho zaslouží zvláštní ochranu a péči. Zároveň musíme připustit, že k částečnému zlepšení práv migrantek (alespoň v rovině teoretického ukotvení) postupem času dochází. Na straně druhé však nemůžeme přehlédnout, že tento proces je velmi pomalý a nedostatečně reagující na skutečné rozvrstvení v rámci této skupiny žen, a to včetně věkového rozhraní.

Ze zhodnocení všech výše citovaných koncepčních dokumentů vyplývá, že většina z nich vykazuje značné rezervy, pokud jde o podchycení specifické skupiny migrantek na našem území. Stěžejním materiálům, které by se touto otázkou měly zabývat především, pak chybí podkladové informace z analýz, na jejichž základě by cíle byly proměněny v návrhy úkolů s jasným zadáním jednotlivým aktérům integrace, vymáháním, zodpovědností a následnou evaluací. Jsou to právě materiály koncepční povahy, které by jejich činnost měly zaštiťovat, poskytovat potřebná vodítka a naznačovat dostatečně konkrétní směry, kterými by se měly odpovědné orgány vydat. V tomto ohledu požadavky na tyto materiály kladené nespĺňuje vesměs žádný ze zkoumaných dokumentů.

Klíčovým materiálem by každopádně měla být **aktualizovaná Koncepci integrace cizinců – Ve vzájemném respektu**. Ta sice na problematiku migrantek upozorňuje (ve srovnání s předešlou integrační koncepcí) více a lépe (byť se tak z valné části stalo až na základě podnětů z vnějšího připomínkového řízení, za jejichž formulováním stály mj. neziskové organizace, které s migrantkami a migranty dlouhodobě pracují). Problematika žen je v tomto stěžejním materiálu ovšem i přes výše uvedený posun k lepšímu stále marginalizována a roztržena. Stejnou výtku lze směřovat i k **Postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu v r. 2021**, kde chybí ucelený přehled oblastí a na to reagujících opatření a konkrétních úkolů, které by v souladu s výše uvedenými prohlášeními fakticky a účinně reagovaly na potřebu věnovat zvýšenou pozornost migrantkám.